SAK 9/2026

REGULERING AV FISKET ETTER UER I 2027

A) SNABELUER *(S. MENTELLA)* NORD FOR 62° N

1 SAMMENDRAG

Bestanden av snabeluer forvaltes i samarbeid med Russland, og kvoten fastsettes av Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon. Av den nasjonale kvoten, settes det av et kvantum til forskningsformål, samt et kvantum til bifangst av snabeluer i andre fiskerier. Siden 2021 har den norske totalkvoten ligget på rundt 45 000 tonn. I 2027 disponerer Norge 44 205 tonn snabeluer. Fra og med 2024 ble det innført 10 % kvotefleksibilitet over år på totalkvoten.

Direktefisket etter snabeluer skjer med trål, og fartøy med torsketråltillatelse eller seitråltillatelse har adgang til å delta. Fartøyene har vært regulert med like maksimalkvoter de siste årene, men i inneværende år har fisket vært regulert med garanterte kvoter med 10 % overregulering. Deltakelsen og interessen har økt de siste årene, og kvoten har blitt godt utnyttet.

Det har lenge vært begrensninger i hvor og når fisket med trål kan foregå. I tillegg til å bidra til forsvarlig høsting av snabeluer, er disse begrensningene satt av hensyn til beskatning av vanlig uer og bifangst av andre arter. Det foreslås å utvide fredningsperioden fra og med 10. februar til og med 9. mai.

Fiskeridirektøren foreslår ellers i hovedsak en videreføring av reguleringen i 2027. Det foreslås at direktefisket etter snabeluer reguleres med fartøykvoter med 10 % overregulering.

2 FISKET ETTER SNABELUER

2.1 FISKET I 2025

Fra og med 2024 ble det innført kvotefleksibilitet på 10 % på totalkvoten. Det vil si at dersom totalkvoten overfiskes, eller det gjenstår kvantum, kan Fiskeridirektoratet belaste eller godskrive inntil 10 % av totalkvoten til det påfølgende kvoteåret.

Etter kvotebytter med Russland og EU kunne norske fartøy fiske 44 278 tonn i 2025. Av dette ble 100 tonn avsatt til bifangst og 36 tonn til forskningsformål. Den disponible kvoten til trålernes direktefiske ble dermed 44 142 tonn. Justert for kvotefleksibilitet utgjorde dette 43 383 tonn.

Ved årets start ble trålerne regulert med maksimalkvoter på 1 400 tonn, noe som innebar en overregulering på 26 %. Fisket på maksimalkvotene ble stoppet med virkning fra 1. oktober.

Ved årets slutt var det fisket 46 217 tonn snabeluer i direktefiske av fartøy med torsketråltillatelse eller seitråltillatelse. 37 fartøy deltok i fisket, de aller fleste med høy grad av kvoteutnyttelse. Kun fem fartøy hadde fangst under 1 000 tonn.

Det ble i tillegg fisket 51 tonn snabeluer som bifangst, slik at det totale fisket av snabeluer utgjorde 46 268 tonn. Det innebærer at den norske kvoten ble overfisket med 2 749 tonn i 2025, som kom til fradrag på kvoten i 2026.

2.2 FISKET I 2026

Etter fordeling av kvoten og kvotebytter med Russland og EU kunne norske fartøy fiske 45 707 tonn snabeluer i 2026. Av dette ble 100 tonn avsatt til bifangst og 46 tonn til forskningsformål. Den disponible kvoten til trålernes direktefiske utgjorde dermed 45 561 tonn. Justert for kvotefleksibilitet utgjør dette 42 812 tonn.

Ved årets start ble trålerne regulert med garanterte kvoter med 10 % overregulering, noe som utgjør 1 206 tonn. Per 29. oktober har fartøy med torsketråltillatelse eller seitråltillatelse fisket 42 024 tonn. Det er ellers tatt 48 tonn som bifangst i andre fiskerier.

Så langt i år har 38 fartøy med adgang til å delta landet snabeluer. Kvoteutnyttelsen er generelt høy.

3 BESTANDSSITUASJONEN

Gytebestanden økte jevnt fra 1992 til 2007 og har siden stabilisert seg noe under 2007-nivået, men den er langt over føre-var-gytebestand (B_{pa}). Fiskedødeligheten har økt fra og med 2014, men er fortsatt lav. Det har vært en betydelig endring i selektivitet i fiskeriet, med økende innslag av eldre fisk i fangstene. Bestanden vurderes å være i god forfatning, med bærekraftig utnyttelsesnivå.

Kvoterådene for 2027 gis av Joint Russian-Norwegian working group on Arctic Fisheries (JRN-AFWG). Rådet er ifølge maksimalt langtidsutbytte-tilnærmingen at fangst i 2027 ikke overstiger 67 090 tonn snabeluer. Dette er en reduksjon på om lag 3 % sammenliknet med 2026.

4 RAMMEVILKÅR FOR 2027

Totalkvoten på snabeluer ble fastsatt til 67 090 tonn i henhold til kvoterådet på 57. sesjon i Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon.

Fordelingen av totalkvoten mellom Norge og Russland ble avtalt i kvoteavtalen for 2015, og har vært som følger:

- Norge: 72 %
- Russland: 18 %
- Tredjeland: 10 % (Fiskevernsonen ved Svalbard: 4,1 %, internasjonalt farvann i Norskehavet (NEAFC-området): 5,9 %)

For 2027 er det avtalt en overføring på 2 000 tonn snabeluer fra Norge til Russland, samt en bifangstkvote på 2 200 tonn uer.

Dersom man tar høyde for kvotebytter med EU på nivå med foregående år, vil den norske kvoten i 2027 bli 44 205 tonn. Videre i saksframlegget er dette lagt til grunn.

5 REGULERINGEN AV FISKET ETTER SNABELUER I 2027

5.1 BAKGRUNN

Basert på forvaltningsråd fra ICES, samt en rapport fra NEAFC om sonetilhørighet, åpnet Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) fra 2014 for et direktefiske etter snabeluer for norske fartøy i Norges økonomiske sone og i fiskerisonen ved Jan Mayen. Trålernes direktefiske etter snabeluer ble begrenset til et område fastsatt med bakgrunn i følgende kriterier:

1. Gi vanlig uer beskyttelse
2. Minst mulig beskatning av småfisk av torsk, hyse, sei og blåkveite
3. Beskytte snabeluer mot beskatning i gytetid og under oppvekst

I tillegg ble det bestemt at direktefisket etter snabeluer skulle stanses i gyteperioden i mars og april.

5.2 REGULERING I 2027

Fiskeridirektøren viser til pågående prosess med utlysning av forskningskvoter for 2027. Størrelsene på kvanta som avsettes til undervisningsordningen, forskningsformål og lærlingkvoter for 2027 er først kjent når endelig forskrift fastsettes rett før årsskiftet. En eventuell avsetning til forskning og undervisning vil gå til fradrag på totalkvoten. Avsetningenes størrelse utgjør en svært liten andel av totalkvotene i de enkelte fiskeriene og har derfor ingen betydning for forslaget til regulering.

For inneværende år er det avsatt 100 tonn snabeluer til bifangst for fartøy som ikke har adgang til å delta i et direktefiske etter snabeluer. Hittil i år er det registrert 48 tonn snabeluer tatt som bifangst. Det bør fortsatt tas høyde for et noe høyere bifangstkvantum i fisket med småmasket trål.

Fiskeridirektøren foreslår at det av den norske kvoten avsettes et kvantum på 100 tonn til bifangst av snabeluer for fartøy som ikke har adgang til å delta i et direktefiske i 2027.

Som nevnt har det vært kvotefleksibilitet på 10 % av totalkvoten over årsskiftet fra og med 2024. Fiskeridirektoratet vil belaste eller godskrive overført kvantum i 2027.

5.3 KVOTER PÅ FARTØYNIVÅ

Fisket har siden 2018 vært regulert med like maksimalkvoter for alle fartøy med adgang til å delta. Per 11. oktober 2026, finnes det 39 tillatelser som gir adgang til å delta i direktefisket. Erfaringsmessig har det vært stor variasjon i utnyttelsen av kvotene, men utnyttelsen har økt de siste årene, og de fleste fartøy har nå høy kvoteutnyttelse.

Totalkvoten for 2027 er av sammenlignbar størrelse som i de seks foregående årene. I disse årene har fisket vært regulert med en maksimalkvoter fra årets start, bortsett fra i inneværende

år da fisket er regulert med garanterte kvoter med 10 % overregulering. Det forventes at interessen for å delta i fisket etter snabeluer fortsatt er høy i 2027, ettersom flere andre viktige bestander i Barentshavet er på et lavt kvotenivå. Fiskeridirektøren foreslår å regulere fisket med garanterte fartøykvoter med 10 % overregulering også i 2027. Dette er innenfor rammene av kvotefleksibilitetsordningen.

Fiskeridirektøren foreslår fartøykvoter med 10 % overregulering til fartøy som har adgang til å delta i direktefisket etter snabeluer i 2027.

Siden kvoteutnyttelsen er usikker fram mot årsskiftet, anbefales det at trålere tildeles 90 % av fartøykvoten fra 1. januar, på samme måte som i torskefiskeriene. Kvotene justeres på nyåret så snart fangststatistikken anses som komplett nok.

5.4 OMRÅDEBEGRENSNING OG FREDNINGSPERIODE

For å legge til rette for en balansert høsting av hunn- og hannfisk, har man siden det ble åpnet for direktefiske hatt en fredningsperiode med start 1. mars, hvor fiske med tråI er forbudt. Sluttdato for fredningen har variert noe, men har siden 2020 vært satt til 9. mai.

I 2021, 2023 og 2024 samlet trålere fra referanseflåten inn nytt datamateriale fra fiske i fredningsperioden for å se om fangstsammensetningen kunne forsvare en tidligere åpning av det direkte fisket etter yngleperioden. Datamaterialet viste at kjønnsfordelingen fremdeles er skeiv før 10. mai, med hunnfisk-dominans i sørlig del av fiskeområdet og hannfisk-dominans i nordlig del. Havforskningsinstituttet (HI) vil studere nærmere om dominans av hannfisk er like uønsket som dominans av hunnfisk, men tilrår inntil videre at det direkte fisket ikke åpnes før 10. mai. HI leverte videre et notat til NFD i juni 2024 der det ble anbefalt at deler av den sørvestlige delen av Svalbardsonen vurderes åpnet for fiske med bunntrål i månedene juli-desember; dette rådet er under vurdering hos NFD.

HI mottok i 2025 en bekymringsmelding knyttet til endret fiskerimønster som følge av reduserte kvoter på blant annet torskefisk. Fartøy som deltar i rekefisket i Barentshavet vil nå ofte ønske å fiske snabeluerkvoten i januar-februar for å kunne fiske reke på vårparten. Imidlertid registreres en bekymring i flåten på grunn av en økt andel umoden fisk i fangstene i denne perioden, og det stilles spørsmål ved om den økte innsatsen tidlig på året derfor kan ha negative konsekvenser for rekrutteringen til bestanden. HI har studert egne toktdata og allerede innsamlede data fra referanseflåten og gjort en vurdering av denne problemstillingen. På grunn av at snabelueren har paring og befruktning henholdsvis på høsten og tidlig på vinteren, vil ikke en moderat utvidelse (fremskynding) av gytefredningsperioden ha noen effekt på hvor mange gytemodne fisk som rekker å slippe larvene før de blir fanget.

Siden paring finner sted flere måneder før ynglingen, trenger ikke hannene og hunnene å være sammen under ynglingen. I perioder der de to kjønnene befinner seg i ulike områder vil man derfor kunne få en uheldig beskatning av det dominerende kjønnet. Analyser av data samlet inn av referanseflåten viser en skjev kjønnsfordeling fra midten av februar til slutten av mai. En utvidelse av fredningsperioden, for eksempel fra 10. februar, vil derfor kunne ha en positiv effekt på bestanden. HI mangler relevante data fra perioden 15. januar-15. februar, og har derfor ikke grunnlag for å konkludere noe knyttet til denne perioden.

Fiskeridirektøren foreslår at fredningsperioden utvides, slik at den blir forbudt å fiske uer med tråI fra og med 10. februar til og med 9. mai.

HI har estimert en gjennomsnittslengde på 29 cm for snabeluer sør for Bjørnøya (øst for 17˚30'Ø) i første kvartal, som er under minstemålet. På denne bakgrunn har dette området vært stengt for fiske i januar og februar. Enkelte fartøy fra HIs referanseflåte har likevel fått dispensasjon til å fiske i dette området i januar og februar, for å få bedre kunnskap om først og fremst lengde-sammensetningen i dette fisket, men også kjønnsbalansen. Fiskeridirektøren legger til grunn at området sør for Bjørnøya fortsatt holdes stengt i perioden, men at det på gitte vilkår kan gis dispensasjon til fartøy fra HIs referanseflåte.

Fiskeridirektøren foreslår å videreføre områdene for hvor det direkte fisket etter snabeluer tillates.

Videre vil Fiskeridirektoratet legge til rette for at det kan gis dispensasjon etter søknad til bruk av flytetrål i andre områder hvor det er tillatt med bunntrål i direktefiske etter snabeluer og hvor det er behov for mer data før en generell tillatelse kan gis.

Ved fiske med bunntrål på andre arter enn uer utenfor det området hvor det er tillatt med direktefiske, er det tillatt å ha en bifangst på inntil 20 %. Dette kommer frem av høstingsforskriftens § 41. Ved fiske med bunntrål innenfor 12 nautiske mil ble bifangstadgangen redusert fra 20 % til 10 % i 2016. Disse grensene gjelder uavhengig av hva slags uer bifangsten består av.